

Lapsen itsetyydytys tai unnutus

”Kevään aikana poika (1,5 v) löysi pippelinsä ja koskee sitä riemastuneena vaipanvaihdon + pesun yhteydessä. Oli myös iloinen, kun opetin sanan pippeli. Tosin samoin iloitsi korvasta, nenästä, silmästä..” (vanhemman vastaus 2014).

Miksi lapset unnuttavat?

Itsensä tutkiminen ja koskettelu on tavallista kaiken ikäisillä lapsilla. Se kuuluu asiaan, kun lapsi opettelee kehon osia ja omia tuntemuksiaan. [Lapsi tarvitsee turvallista kosketusta kehittyäkseen ja kasvaakseen.](#) Kosketuksen kautta lapsi oppii olemaan suhteessa ympäristöön ja tutkimaan myös itseään. Pieni lapsi kokee kehonsa jokaisen osan yhtä tärkeäksi ja samanarvoiseksi. Lapselle on yhtä luonnollista kosketella omaa nenäänsä kuin pippeliään tai pimppiään.

Lapsilla omien sukuelimien alueen hyväilyä voidaan kutsua unnutukseksi. Kun lapsi on oppinut jonkin asian tuovan hyvää oloa, hän toistaa sitä. Hän ei yhdistä siihen häpeää. Ultraäänitutkimuksissa nähdään jo sikiöiden koskettavan sukuelimiään joskus kohdussa. Tuntoaisti alkaa kehittyä jo silloin ja sen kehitys jatkuu ja kypsyy muiden aistien lailla oppimisen kautta. Me opimme varhaisessa vaiheessa, millainen kosketus tuntuu hyvältä ja alamme toistaa sitä. Syntymän jälkeen vaipat ja vaatteet estävät jonkin verran omaan kehoon tutustumista ja siitä mielihyvän hakemista. Lapset kuitenkin löytävät omat sukuelimensä kylvyssä, nakuhetkinä ja ilmakylpyjä annettaessa.

”Unnuttaminen on ollut vaikea aihe ja sen rajoittaminen julkisilta paikoilta. Muistan äitinä olleeni hämilläni mitä se on ja en saanut apua mistään. Silti haluaisin vertaiskokemuksia / että joku ammattilainen sanoisi että se on ok. Olen yrittänyt lempeästi ohjailla ja mielestäni onnistunut olosuhteisiin nähden hyvin. Aihe tuntuu olevan tabu, jopa ammattilaisten keskuudessa.” (vanhemman vastaus 2014)

Unnutus vai itsetyydytys

Unnutukseksi kutsutaan sitä, kun lapsi hakee hyvän olon tunnetta sukuelimiensä kautta. Lapsi voi painella, hieroa, kosketella sukuelimiään omilla käsillään tai jotain vasten. Unnuttelun tavoitteena on saada mielihyvää, lohtua, ajankulua, rauhoittumista tai mitä tahansa lapselle miellyttävää oman kehon kokemusta. Se on lapsen oma yksityinen juttu.

Hän on hinkuttanut itseään syöttötuolin tappiin ja tuottanut käsillään painetta vaippaan. Sekä tunnustellut sukuelimiään. Eli ihan ikään liittyviä juttuja. (vanhemman vastaus 2014)

Lapsen kokemus on erilainen kuin aikuisen, sillä lapella ei ole aikuisen ajatuksia. Lapsen kokema seksuaalisuus ja mielihyvä on kehollista, omatahtista tutkiskelua ja hyvän olon hakemista. Se on lapsen kehitykseen liittyvä asia. On hyvä käyttää lapsen ja aikuisen erilaisesta kokemuksesta eri sanoja. Ihmisen keho on herkkä ja reagoi kosketukseen. Pojan pippeli voi myös kovettua ja se on normaalia.

Lapsi hakee mielihyvän, turvallisuuden tai rauhoittumisen tunnetta koskettelemalla sukuelimiään ja toimii luonnollisesti siten kuin hänestä tuntuu hyvältä. Poikalapsi voi venytellä pippeliään katsoessaan lastenohjelmia, koska se tuntuu kivalta. Tyttö voi hangata tai painella itseään pehmoleluun tai tynnyyn samasta syystä. Se on viihtymistä, nauttimista ja hyvää oloa, johon ei muiden heti tarvitse puuttua.

”Hän on hyvin kiinnostunut omasta pippelistään. Se herättää ihastusta ja tuntuu selvästi kivalta koskea. Sen venyttäminen ja muu koskettelu on välillä keskittymistä ja ihmettelyä ja mielihyvää tuottava asia.” (vanhemman vastaus 2014)

Aikuinen voi hämmentyä

Lapsen unnutus voi olla aikuisesta hämmentävää, jos ei oikein tiedä mitä se on. Lapselle sukuelimen koskettelu ei eroa korvien, nenän tai varpaiden koskettelusta, eikä pallon potkimisen ja pottaan kakkaamisen opettelussa ole paljon eroa. Tästä syystä lapsi voi hyvinkin kosketella itseään julkisilla paikoilla, ilman että kokee siinä olevan mitään väärää tai noloa. On hyvä ja hieno asia, että lapsi huomaa, että omassa kehossa on monenlaisia hyvältä tuntuvia paikkoja.

Aikuisen tehtäväksi jää opettaa lapselle hyviä tapoja ja sopivuussääntöjä eli missä ja milloin jotakin voi tehdä. Unnuttamiseen voi suhtautua samalla tavalla kuin muihinkin asioihin mitä lapsi opettelee.

”Tyttärelläni oli noin 4-vuotiaana tapana iltaisin iltasadun yhteydessä hyväillä itseään. Tapa siirtyi päiväsaikaan ja koko perheen katseen alle. Kerroin tyttölle, että pimpsan koskettelussa ei ole mitään väärää ja hän voi tehdä niin aina kun siltä tuntuu, mutta se on yksityinen asia, jota on parempi tehdä ilman yleisöä. Juttelimme myös siitä, että koskettelu, tuntuu mukavalta.” (vanhemman vastaus 2014)

Älä säikähdä tunteitasi

Kun vauva tai pieni lapsi tuntuu kiinnostuvan omien sukuelimien koskettamisesta, voi aikuisessa herätä monia tunteita. Se voi hämmentää, yllättää, säikähdyttää tai siitä voi jopa kauhistua. Näitä tunteita ei pidä välittää lapselle. Kyseessä on normaali ja turvallinen tapahtuma. On tärkeää, että aikuinen suhtautuu omaan hämmennykseen ja lapsen toimiin rauhallisesti.

Kuuntele itsessäsi heräviä tunteita ja reaktioita. Ota aikalisä. Mieti miten toimit ennen kuin toimit. Lapsi vaistoaa herkästi aikuisen reaktiot ja tekee omat päätelmänsä äänensävyistä tai jo ilmeistäkin. Jos haluat lapsen hyväksyvän kehonsa, opeta luonnollista asennetta. Jos jo olet kieltänyt, ota asia uudelleen puheeksi.

Kannattaa vahvistaa lapsen kokemusta, että oma keho on hieno ja hyvä asia. Mikäli lapsi vaistoaa, että vanhemmat tai hoitajat eivät pidä hyvänä sitä mitä lapsi tekee, oli se käveleminen tai unuttaminen, se voi häiritä kehitystä.

Suhtaudu levollisesti

On hyvä miettiä jo etukäteen, miten omasta kehosta lapselle puhutaan. Suhtaudu unnutukseen levollisesti, älä kiellä tai sano lapselle, että hän tekee jotain väärää. Luo ilmapiiri, että kaikki on ok. Alle 3-vuotias reagoi vahvemmin sanattomiin viesteihin kuin puheeseen. Niinpä ilmeet, eleet, äänensävy ja tunnelma kannattaa pitää rauhallisena. Ole turvallinen, salliva ja hyväksyvä.

Jos lasta kielletään koskemasta jotain aluetta kehostaan, hänelle tulee helposti kielteinen kuva tästä ruumiinosasta. Lasta tulee kannustaa ja kehua, mutta myös ohjata ja opettaa, mitkä asiat ovat ok, missä ja milloin ja mitkä eivät. Anna lapselle mahdollisuus tutkia itseään rauhassa.

”Koitan välttää puuttumista unnutukseen, ellei sitä ole esim. ruokapöydässä tai jos se selkeästi häiritsee muita. Selitän lapsille, että unnutus on hyväksyttävää ”tuntuu hyvältä”, mutta koitan liittää sen sellaisiin tilanteisiin, jossa lapsella on rauha (lepohetki tms.)”. (ammattilaisen vastaus 2013)

Sano vaikka näin

Nimeä lapselle ne paikat, jotka ovat omia ja joita hän voi koskea yksin ollessaan. Kun unnutuksella on ääneen sanottu nimi, lapsi oppii, että siitä voi ja saa puhua. Silloin hänen on helppo oppia taitoja, sääntöjä ja oikeita asenteita tähänkin asiaan liittyen. Myös muita sanoja voi keksiä, kuten nyplääminen, räplääminen, koskeminen tai mikä omassa perheessänne tuntuu tutulta.

Voit sanoa: ”Ai, oma pimppi/pippeli löytyi sieltä. Se on varmaan kiva paikka!” Mutta voi myös kertoa samalla näiden alueiden olevan omia juttuja. Niitä voi kosketella, mutta aina omassa rauhassa, esimerkiksi nukkumaan mennessä tai kylvyssä, ei julkisilla paikoilla, ruokapöydässä tai muiden läsnä ollessa.

”Yritän painottaa positiivista puolta, ei ole likaista tai ”tuhmaa” itsetyydytykseen puuttuessa, siinä painotetaan yleisiä kohteliaita tapoja muita kohtaan; siksi unnutus julkisesti ei sopivaa.” (ammattilaisen vastaus 2013)

”Itsetyydytys kuuluu varmasti elämään jossain vaiheessa kehitystä, mutta se, missä se on sallittua tehdä, on sitten yksityisesti.” (ammattilaisen vastaus 2013)